

Mudre izreke

¹ Mudre izreke Salomona, sina Davidova, kralja izraelskog; ² da se spozna mudrost i pouka, da se shvate razumne riječi; ³ da se primi umna pouka, pravda i pravica i nepristranost; ⁴ da se dade pamet neiskusnima, mladiću znanje i umijeće; ⁵ kad mudar čuje, da umnoži znanje, a razuman steče mudrije misli; ⁶ da razumije izreke i prispodobu, riječi mudraca i njihove zagonetke. ⁷ Strah je Gospodnji početak spoznaje, ali ljudi preziru mudrost i pouku. ⁸ Poslušaj, sine moj, pouku oca svoga i ne odbacuj naputka svoje majke! ⁹ Jer će ti biti ljupki vijenac na glavi i ogrlica oko tvoga vrata. ¹⁰ Sine moj, ako te grešnici mame, ne pristaj; ¹¹ ako bi rekli: "Hodi s nama, da vrebamo krv, čekamo u zasjedi nevina ni za što; ¹² da ih progutamo žive kao carstvo smrti i cijele kao one koji silaze u grob; ¹³ naplijenit ćemo svakojaka blaga, napuniti svoje kuće plijenom; ¹⁴ bacat ćeš s nama svoj ždrijeb, svi ćemo zajedno imati jednu kesu." ¹⁵ Sine moj, ne idi s njima na put, makni nogu od njihove staze. ¹⁶ Jer na zlo trče svojim nogama i hite prolijevati krv. ¹⁷ Jer uzalud je razapinjati mrežu pred očima svima pticama. ¹⁸ A oni vrebaju vlastitu krv, postavljaju zasjedu svojemu životu. ¹⁹ Takva je sudba svih lakomih na ružan dobitak: on ih života stane. ²⁰ Mudrost glasno uzvikuje na ulici, na trgovima diže svoj glas; ²¹ propovijeda po bučnim uglovima, na

otvorenim gradskim vratima govori svoje riječi: ²² “Dokle ćete, vi glupi, ljubiti glupost i dokle će podsmjeveračima biti milo podsmijevanje, i dokle će bezumnici mrziti znanje? ²³ Poslušajte moju opomenu! Gle, svoj duh pred vas izlijevam, hoću vas poučiti svojim riječima. ²⁴ Koliko sam vas zvala, a vi ste odbijali; pružala sam ruku, ali je nitko ne opazi. ²⁵ Nego ste odbacili svaki moj savjet i niste poslušali moje opomene; ²⁶ zato ću se i ja smijati vašoj propasti, rugat ću se kad vas obuzme tjeskoba: ²⁷ kad navali na vas strah kao nevrijeme i zgrabi vas propast kao vihor, kad navali na vas nevolja i muka. ²⁸ Tada će me zvati, ali se ja neću odazvati; tražit će me, ali me neće naći. ²⁹ Jer su mrzili spoznaju i nisu izabrali Gospodnjeg straha ³⁰ niti su poslušali moj savjet, nego su prezreli svaku moju opomenu. ³¹ Zato će jesti plod svojeg vladanja i nasititi se vlastitih savjeta. ³² Jer glupe će ubiti njihovo odbijanje, a nemar će upropastiti bezumne. ³³ A tko sluša mene, bezbrižan ostaje i spokojno živi bez straha od zla.”

2

¹ Sine moj, ako primiš moje riječi i pohraniš u sebi moje zapovijedi, ² i uhom svojim osluhneš mudrost i obratiš svoje srce razboru; ³ jest, ako prizoveš razum i zavapiš za razborom; ⁴ ako ga potražiš kao srebro i tragaš za njim kao za skrivenim blagom - ⁵ tada ćeš shvatiti strah Gospodnji i naći ćeš Božje znanje. ⁶ Jer Jahve daje mudrost, iz njegovih usta dolazi znanje i razboritost. ⁷ On pravednicima pruža svoju

pomoć, štit je onih koji hode u bezazlenosti. ⁸ Jer on štiti staze pravde i čuva pute svojih pobožnika. ⁹ Tada ćeš shvatiti pravdu, pravicu, pravednost i sve staze dobra, ¹⁰ jer će mudrost ući u tvoje srce i spoznaja će obradovati tvoju dušu. ¹¹ Oprez će paziti na te i razboritost će te čuvati: ¹² da te izbavi od zla puta, od varava čovjeka, ¹³ od onih koji ostavljaju staze poštenja te idu mračnim putovima; ¹⁴ koji se vesele čineći zlo i likuju u opaćinama zloće; ¹⁵ kojih su staze krive i koji su opaki na svojim putovima; ¹⁶ da te izbavi od preljubnice i od tuđinke koja laska riječima; ¹⁷ koja ostavlja prijatelja svoje mladosti i zaboravlja zavjet svoga Boga ¹⁸ jer joj kuća tone u smrt i njezini putovi vode mrtvima. ¹⁹ Tko god zalazi k njoj ne vraća se nikad i ne nalazi više putove života. ²⁰ Zato idi putem čestitih i drži se staza pravedničkih! ²¹ Jer samo će pravedni nastaviti zemlju i bezazleni će ostati na njoj. ²² A opake će zbrisati sa zemlje i bogohulnike iščupati iz nje.

3

¹ Sine moj, ne zaboravljaj moje pouke, i tvoje srce neka čuva moje zapovijedi, ² jer će ti produljiti dane i životne godine i podariti spokojstvo. ³ Neka te ne ostavljaju dobrota i vjernost, objesi ih sebi oko vrata, upiši ih na ploču srca svoga. ⁴ Tako ćeš steći ugled i uspjeti pred Božjim i ljudskim očima. ⁵ Uzda se u Jahvu svim srcem i ne oslanjaj se na vlastiti razbor. ⁶ Misli na nj na svim svojim putovima i on će ispraviti tvoje

staze. ⁷ Ne umišljaj da si mudar: boj se Jahve i kloni se zla. ⁸ To će biti lijek tvome tijelu i okrepa tvojim kostima. ⁹ Časti Jahvu svojim blagom i prvinama svega svojeg prirasta. ¹⁰ I tvoje će žitnice biti prepune i tvoje će se kace prelijevati novim vinom. ¹¹ Sine moj, ne odbacuj Jahvine opomene i nemoj da ti omrzne njegov ukor. ¹² Jer koga Jahve ljubi onoga i kori, kao otac sina koga voli. ¹³ Blago čovjeku koji je stekao mudrost i čovjeku koji je zadobio razboritost. ¹⁴ Jer bolje je steći nju nego steći srebro, i veći je dobitak ona i od zlata. ¹⁵ Skupocjenija je od bisera, i što je god tvojih dragocjenosti, s njome se porediti ne mogu; ¹⁶ dug joj je život u desnoj ruci, a u lijevoj bogatstvo i čast. ¹⁷ Njezini su putovi putovi miline i sve su njene staze pune spokoja. ¹⁸ Životno je drvo onima koji se nje drže i sretan je onaj tko je zadrži. ¹⁹ Jahve je mudrošću utemeljio zemlju i umom utvrdio nebesa; ²⁰ njegovim su se znanjem otvorili bezdani i oblaci osuli rosom. ²¹ Sine moj, ne gubi to iz očiju, sačuvaj razbor i oprez. ²² I bit će život tvojoj duši i ures vratu tvome. ²³ Bez straha ćeš tada kročiti svojim putem i noga ti se neće spoticati. ²⁴ Kad legneš, nećeš se plašiti, i kad zaspiš, slatko ćeš snivati. ²⁵ Ne boj se nenadne strahote ni nagle propasti kad stigne bezbožnike. ²⁶ Jer će ti Jahve biti uzdanje i čuvat će nogu tvoju od zamke. ²⁷ Ne uskrati dobročinstva potrebitim kad god to možeš učiniti. ²⁸ Ne reci svome bližnjemu: "Idi i dođi opet, sutra ću ti dati", kad možeš već sada. ²⁹ Ne kuj zla svome bližnjemu dok on bez straha

kod tebe boravi. ³⁰ Ne pravdaj se ni s kim bez razloga ako ti nije učinio nikakva zla. ³¹ Nemoj zavidjeti nasilniku niti slijediti njegove pute, ³² jer su Jahvi mrski pokvarenjaci, a prislan je s pravednima. ³³ Jahvino je prokletstvo na domu bezbožnika, a blagoslov u stanu pravednika. ³⁴ S podsmjevačima on se podsmijeva, a poniznima dariva milost. ³⁵ Mudri će baštiniti čast, a bezumnici snositi sramotu.

4

¹ Slušajte, djeco, pouku očevu i pazite kako biste spoznali mudrost, ² jer dobar vam nauk dajem: ne prezrite moga naputka. ³ I ja sam bio sin u svoga oca i nježan jedinac u svoje matere; ⁴ i mene je on učio i govorio mi: "Zadrži moje riječi u svojem srcu, poštuju moje zapovijedi i živjet ćeš. ⁵ Steci mudrost, steci razbor, ne smeći ih s uma i ne odstupi od riječi mojih usta. ⁶ Ne ostavljaj je i čuvati će te; ljubi je i obraniti će te. ⁷ Početak je mudrosti: steci sebi mudrost i svim svojim imanjem steci razboritost. ⁸ Veličaj je i uzvisiti će te; donijet će ti čast kad je prigrliš. ⁹ Staviti će ti ljupki vijenac na glavu, i obdariti će te krasnom krunom." ¹⁰ Poslušaj, sine moj, primi moje riječi i umnožit će se godine tvog života. ¹¹ Poučih te putu mudrosti, navratih te na prave staze; ¹² neće ti se zapletati koraci kad staneš hoditi; potrčiš li, nećeš posrnuti. ¹³ Čvrsto se drži pouke, ne puštaj je, čuvaj je, jer ona ti je život. ¹⁴ Ne idi stazom opakih i ne stupaj putem zlikovaca. ¹⁵ Ostavi ga, ne hodi njime; kloni ga se i zaobiđi ga. ¹⁶ Jer oni ne spavaju ako ne učine zla, i san

im ne dolazi ako koga ne obore. ¹⁷ Jer jedu kruh opaćine i piju vino nasilja. ¹⁸ A pravednička je staza kao svjetlost svanuća, koja je sve jasnija do potpunog dana. ¹⁹ A put je opakih kao mrkli mrak: ne znaju o što će se spotaknuti. ²⁰ Sine moj, pazi na moje riječi, prigni uho svoje mojim besjedama. ²¹ Ne gubi ih nikad iz očiju, pohrani ih usred srca svoga. ²² Jer su život onima koji ih nalaze i ozdravljenje svemu tijelu njihovu. ²³ A svrh svega, čuvaj svoje srce, jer iz njega izvire život. ²⁴ Drži daleko od sebe lažna usta i udalji od sebe usne prijevarne. ²⁵ Nek' tvoje oči gledaju u lice i neka ti je pogled uvijek prav. ²⁶ Pazi na stazu kojom kročiš i neka ti svi putovi budu pouzdani. ²⁷ Ne skreći ni desno ni lijevo, drži svoj korak daleko oda zla.

5

¹ Sine moj, čuj moju mudrost, prigni uho mojoj razboritosti ² da sačuvaš oprez, da ti usne zadrže znanje. ³ Jer s usana žene preljubnice kaplje med i nepce joj je glađe od ulja, ⁴ ali je ona naposljetku gorka kao pelin, oštra kao dvosjekli mač. ⁵ Njene noge silaze k smrti, a koraci vode u Podzemlje. ⁶ Ona ne pazi na put života, ne mari što su joj staze kolebljive. ⁷ Zato me sada poslušaj, sine, i ne odstupaj od riječi mojih usta. ⁸ Neka je put tvoj daleko od nje i ne približuj se vratima njezine kuće, ⁹ da drugima ne bi dao svoju slavu i okrutnima svoje godine; ¹⁰ da se ne bi tuđinci nasitili tvoga dobra i da tvoja zaslužba ne ode u tuđu kuću; ¹¹ da ne ridaš na koncu kad ti nestane

tijela i puti ¹² i da ne kažeš: “Oh, kako sam mrzio pouku i kako mi je srce preziralo ukor! ¹³ I ne slušah glasa svojih učitelja, niti priklonih uho onima što me poučavahu. ¹⁴ I umalo ne zapadoh u svako zlo, usred zbora i zajednice!” ¹⁵ Pij vodu iz svoje nakapnice i onu što teče iz tvoga studenca. ¹⁶ Moraju li se tvoji izvori razlijevati i tvoji potoci teći ulicama? ¹⁷ Nego neka oni budu samo tvoji, a ne i tuđinaca koji su uza te. ¹⁸ Neka je blagoslovljen izvor tvoj i raduj se sa ženom svoje mladosti: ¹⁹ neka ti je kao mila košuta i ljupka gazela, neka te grudi njene opajaju u svako doba, njezina ljubav zatravljuje bez prestanka! ²⁰ TÓa zašto bi se, sine moj, zanosio preljubnicom i grlio tuđinki njedra? ²¹ Jer pred Jahvinim su očima čovjekovi putovi i on motri sve njegove staze. ²² Opakoga će uhvatiti njegova zloća i sapet će ga užad njegovih grijeha. ²³ Umrijet će jer nema pouke, propast će zbog svoje goleme gluposti.

6

¹ Sine moj, kad jamčiš bližnjemu svojem i daš svoju ruku drugome, ² vezao si se vlastitim usnama, uhvatio se riječima svojih usta; ³ učini onda ovo, sine moj: oslobodi se! Jer si dopao u ruke bližnjemu svojem; idi, baci se preda nj i salijeći bližnjega svoga. ⁴ Ne daj sna svojim očima ni drijema svojim vjeđama; ⁵ otmi se kao gazela iz mreže i kao ptica iz ruku ptičaru. ⁶ Idi k mravu, lijenčino, promatraj njegove pute i budi mudar: ⁷ on nema vođe, nadzornika,

ni nadstojnika, ⁸ ljeti se sebi brine za hranu i prikuplja jelo u doba žetve. ⁹ A ti, dokle ćeš, lijenčino, spavati? Kad ćeš se dići oda sna svoga? ¹⁰ Još malo odspavaj, još malo odrijemaj, još malo podvij ruke za počinak ¹¹ i doći će tvoje siromaštvo kao skitač i tvoja oskudica kao oružanik. ¹² Nevaljalac i opak čovjek hodi s lažljivim ustima; ¹³ namiguje očima, lupka nogama, pokazuje prstima; ¹⁴ prijevare su mu u srcu, snuje zlo u svako doba, zameće svađe. ¹⁵ Zato će mu iznenada doći propast, i učas će se slomiti i neće mu biti lijeka. ¹⁶ Šest je stvari koje Gospod mrzi, a sedam ih je gnusoba njegovu biću: ¹⁷ ohole oči, lažljiv jezik, ruke koje prolijevaju krv nevinu, ¹⁸ srce koje smišlja grešne misli, noge koje hitaju na zlo, ¹⁹ lažan svjedok koji širi laži, i čovjek koji zameće svađe među braćom. ²⁰ Sine moj, čuvaj zapovijedi oca svoga i ne odbacuj nauka matere svoje. ²¹ Priveži ih sebi na srce zauvijek, ovij ih oko svoga grla; ²² da te vode kada hodiš, da te čuvaju kada spavaš i da te razgovaraju kad se probudiš. ²³ Jer je zapovijed svjetiljka, pouka je svjetlost, opomene stege put su života; ²⁴ da te čuvaju od zle žene, od laskava jezika tuđinke. ²⁵ Ne poželi u svom srcu njezine ljepote i ne daj da te osvoji trepavicama svojim, ²⁶ jer bludnica dostaje i komad kruha, dok preljubnica lovi dragocjeni život. ²⁷ Može li tko nositi oganj u njedrima a da mu se odjeća ne upali? ²⁸ Može li tko hoditi po živom ugljevlju a svojih nogu da ne ožeže? ²⁹ Tako biva onomu tko ide k ženi svoga

bližnjega: neće ostati bez kazne tko god se nje dotakne. ³⁰ Ne sramote li lupeža sve ako je krao da gladan utoli glad: ³¹ uhvaćen, on sedmerostruko vraća i plaća svim imanjem kuće svoje. ³² Nerazuman je, dakle, tko se upušta s preljubnicom; dušu svoju gubi koji tako čini. ³³ Bruke i sramote dopada i rug mu se nikad ne briše. ³⁴ Jer bijesna je ljubomornost u muža: on ne zna za milost u osvetni dan; ³⁵ ne pristaje ni na kakav otkup i ne prima ma kolike mu darove dao.

7

¹ Čuvaj, sine, riječi moje i pohrani moje zapovijedi kod sebe. ² Čuvaj moje zapovijedi, i bit ćeš živ, i nauk moj kao zjenicu oka svoga. ³ Priveži ih sebi na prste, upiši ih na ploči srca svoga; ⁴ reci mudrosti: “Moja si sestra” i razboritost nazovi “sestričnom”, ⁵ da te čuva od žene preljubnice, od tuđinke koja laskavo govori. ⁶ Kad bijah jednom na prozoru svoje kuće i gledah van kroz rešetku, ⁷ vidjeh među lakovjernima, opazih među momcima nerazumna mladića: ⁸ prolazio je ulicom kraj njezina ugla i koracao putem k njezinoj kući ⁹ u sumraku između dana i večeri kad se hvata noćna tmina; ¹⁰ i gle, susrete ga žena, bludno odjevena i s prijevarom u srcu. ¹¹ Jogunasta bijaše i razuzdana, noge joj se nisu mogle u kući zadržati; ¹² bila je čas na ulici, čas na trgovima i vrebala kod svakog ugla; ¹³ i uhvati ga i poljubi i reče mu bezobrazna lica: ¹⁴ “Bila sam dužna žrtvu pričesnicu, i danas izvrših

svoj zavjet; ¹⁵ zato sam ti izašla u susret, da te tražim, i našoh te. ¹⁶ Svoju sam postelju nas-trla sagovima, vezenim pokrivačima misirskim; ¹⁷ svoj sam krevet namirisala smirnom, alojem i cimetom. ¹⁸ Hajde da se opijamo nasladom do jutra i da se radujemo užicima ljubavi. ¹⁹ Jer muža mi nema kod kuće: otišao je na dalek put; ²⁰ uzeo je sa sobom novčani tobolac; a vratit će se kući tek o uštapu.” ²¹ Tako ga zavede svojim vičnim nagovorom, odvuče ga svojim glatkim usnama. ²² I ludo on pođe za njom, kao što vol ide na klaonicu i kao što jelen zapleten u mrežu čeka ²³ dok mu strijela ne probije jetra, i kao ptica što ulijeće u zamku, i ne znajući da će ga to života stajati. ²⁴ Zato me, sine moj, poslušaj i čuj riječi mojih usta. ²⁵ Nek' ti srce ne zastranjuje na njezine putove i ne lutaj po njezinim stazama. ²⁶ Jer je mnoge smrtno ranila i oborila, i mnogo je onih što ih je pobila. ²⁷ U Podzemlje vode putovi kroz njenu kuću, dolje u odaje smrti.

8

¹ Ne propovijeda li mudrost i ne diže li raz-boritost svoj glas? ² Navrh brda, uza cestu, na raskršćima stoji, ³ kod izlaza iz grada, kraj ulaznih vrata, ona glasno viče: ⁴ “Vama, o ljudi, propovijedam i upravljam svoj glas sinovima ljudskim. ⁵ Shvatite mudrost, vi neiskusni, a vi nerazumni, urazumite srce. ⁶ Slušajte, jer ću zboriti o važnim stvarima, i moje će usne otkriti što je pravo. ⁷ Jer moje nepce zbori istinu i zloća je mojim usnama mrska. ⁸ Sve

su riječi mojih usta pravične, u njima nema ništa ni krivo ni prijetvorno. ⁹ Sve su one jasne razboritomu i pravedne onomu tko je stekao spoznaju. ¹⁰ Primajte radije moju pouku no srebro i znanje požudnije od zlata. ¹¹ Jer mudrost je vrednija od biserja i nikakve se dragocjenosti ne mogu porediti s njom. ¹² Ja, mudrost, boravim s razboritošću i posjedujem znanje umna djelovanja. ¹³ Strah Gospodnji mržnja je na zlo. Oholost, samodostatnost, put zloće i usta puna laži - to ja mrzim. ¹⁴ Moji su savjet i razboritost, ja sam razbor i moja je jakost. ¹⁵ Po meni kraljevi kraljuju i velikaši dijele pravdu. ¹⁶ Po meni knezuju knezovi i odličnici i svi suci zemaljski. ¹⁷ Ja ljubim one koji ljube mene i nalaze me koji me traže. ¹⁸ U mene je bogatstvo i slava, postojano dobro i pravednost. ¹⁹ Moj je plod bolji od čista i žežena zlata i moj je prihod bolji od čistoga srebra. ²⁰ Ja kročim putem pravde, sred pravičnih staza, ²¹ da dadem dobra onima koji me ljube i napunim njihove riznice. ²² Jahve me stvori kao počelo svoga djela, kao najraniji od svojih čina, u pradoba; ²³ oblikovana sam još od vječnosti, odiskona, prije nastanka zemlje. ²⁴ Rodih se kad još nije bilo pradubina, dok nije bilo izvora obilnih voda. ²⁵ Rodih se prije nego su utemeljene gore, prije brežuljaka. ²⁶ Kad još ne bijaše načinio zemlje, ni poljana, ni početka zemaljskom prahu; ²⁷ kad je stvarao nebesa, bila sam nazočna, kad je povlačio krug na licu bezdana. ²⁸ Kad je u visini utvrđivao oblake i kad je odredio snagu izvoru

pradubina; ²⁹ kad je postavljao moru njegove granice da mu se vode ne preliju preko obala, kad je polagao temelje zemlji, ³⁰ bila sam kraj njega, kao graditeljica, bila u radosti, iz dana u dan, igrajući pred njim sve vrijeme: ³¹ igrala sam po tlu njegove zemlje, i moja su radost djeca čovjekova. ³² Tako, djeco, poslušajte me, blago onima koji čuvaju moje putove. ³³ Poslušajte pouku - da stečete mudrost i nemojte je odbaciti. ³⁴ Blago čovjeku koji me sluša i bdi na mojim vratima svaki dan i koji čuva dovratnike moje. ³⁵ Jer tko nalazi mene, nalazi život i stječe milost od Jahve. ³⁶ A ako se ogriješi o mene, udi svojoj duši: svi koji mene mrze ljube smrt.”

9

¹ Mudrost je sazidala sebi kuću, i otesala sedam stupova. ² Poklala je svoje klanice, pomiješala svoje vino i postavila svoj stol. ³ Poslala je svoje djevojke da objave svrh gradskih visina: ⁴ “Tko je neiskusn, neka se svrati ovamo!” A nerazumnima govori: ⁵ “Hodite, jedite od mog kruha i pijte vina koje sam pomiješala. ⁶ Ostavite ludost, da biste živjeli, i hodite putem razboritosti.” ⁷ Tko poučava podrugljivca, prima pogrdu, i tko prekorava opakoga, prima ljagu. ⁸ Ne kori podsmjevača, da te ne zamrzi; kori mudra, da te zavoli. ⁹ Pouči mudroga, i bit će još mudriji; uputi pravednoga, i uvećat će se njegovo znanje. ¹⁰ Gospodnji strah početak je mudrosti, a razboritost je spoznaja Presvetog. ¹¹ “Po meni ti se umnožavaju dani i množe

ti se godine života. ¹² Ako si mudar, sebi si mudar; budeš li podsmjevač, sam ćeš snositi.” ¹³ Gospođa ludost puna je strasti, prosta je i ne zna ništa. ¹⁴ I sjedi na vratima svoje kuće na stolici, u gradskim visinama, ¹⁵ te poziva one koji prolaze putem, koji ravno idu svojim stazama: ¹⁶ “Tko je neiskusan, neka se svrati ovamo!” I nerazumnomu govori: ¹⁷ “Kradena je voda slatka i ugodno je potajno jesti kruh.” ¹⁸ A on ne zna da su Sjene ondje, da uzvanici njezini počivaju u Podzemlju.

10

¹ Mudar sin veseli oca, a lud je sin žalost majci svojoj. ² Ne koristi krivo stečeno blago, dok pravednost izbavlja od smrti. ³ Ne dopušta Jahve da gladauje duša pravednika, ali odbija pohlepu opakih. ⁴ Lijena ruka osiromašuje čovjeka, a marljiva ga obogaćuje. ⁵ Tko sabira ljeti, razuman je sin, a tko hrče o žetvi, navlači sramotu. ⁶ Blagoslovi su nad glavom pravedniku, a usta opakih kriju nasilje. ⁷ Pravednikov je spomen blagoslovljen, a opakom se ime proklinje. ⁸ Tko je mudra srca, prima zapovijedi, dok brbljava luda propada. ⁹ Tko nedužno živi, hodi bez straha, a tko ide krivim putovima, poznat će se. ¹⁰ Tko žmirka okom, zadaje tugu, a tko ludo zbori, propada. ¹¹ Pravednikova su usta izvor života, a opakomu usta kriju nasilje. ¹² Mržnja izaziva svađu, a ljubav pokriva sve pogreške. ¹³ Na usnama razumnoga nalazi se mudrost, a batina je za leđa nerazumna čovjeka. ¹⁴ Mudri

kriju znanje, a luđakova su usta blizu propasti.
¹⁵ Blago je bogatomu tvrdi grad, a ubogima je propast njihovo siromaštvo. ¹⁶ Pravednik prirađuje za život, a opaki prirađuje za grijeh.
¹⁷ Tko se naputka drži, na putu je života, a zabluđuje tko se na ukor ne osvrće. ¹⁸ Lažljive usne kriju mržnju, a tko klevetu širi, bezuman je! ¹⁹ Obilje riječi ne biva bez grijeha, a tko zauzdava svoj jezik, razuman je. ²⁰ Pravednikov je jezik odabrano srebro, a razum opakoga malo vrijedi. ²¹ Pravednikove su usne hrana mnogima, a luđaci umiru s ludosti svoje. ²² Gospodnji blagoslov obogaćuje i ne prati ga nikakva muka.
²³ Bezumniku je radost učiniti sramotno djelo, a razumno čovjeku biti mudar. ²⁴ Čega se opaki boji, ono će ga stići, a pravednička se želja ispunjava. ²⁵ Kad oluja prohuja, opakoga nestane, a pravednik ima temelj vječni. ²⁶ Kakav je ocat zubima i dim očima, takav je ljenivac onima koji ga šalju. ²⁷ Strah Gospodnji umnaža dane, a opakima se prekraćuju godine. ²⁸ Pravedničko je ufanje puno radosti, a opakima je nada uprazno.
²⁹ Gospodnji je put okrilje bezazlenu, a propast onima koji čine zlo. ³⁰ Pravednik se neće nikad pokolebati, a opakih će nestati s lica zemlje.
³¹ Pravednikova usta rađaju mudrošću, a opak jezik čupa se s korijenom. ³² Pravednikove usne znaju što je milo, dok usta opakih poznaju zloću.

11

¹ Lažna je mjera mrska Jahvi, a puna mjera mila mu je. ² S ohološću dolazi sramota, a

u smjernih je mudrost. ³ Pravednike vodi nevinost njihova, a bezbožnike upropašćuje njihova opaćina. ⁴ Ne pomaže bogatstvo u dan Božje srdžbe, a pravednost izbavlja od smrti. ⁵ Nedužnomu pravda njegova put utire, a zao propada od svoje zloće. ⁶ Poštene izbavlja pravda njihova, a bezbožnici se hvataju u svoju lakomost. ⁷ Kad zao čovjek umre, nada propada i ufanje u imetak ruši se. ⁸ Pravednik se od tjeskobe izbavlja, a opaki dolazi na mjesto njegovo. ⁹ Bezbožnik ustima ubija svoga blišnjega, a pravednici se izbavljaju znanjem. ¹⁰ Sa sreće pravedničke grad se raduje i klikuje zbog propasti opakoga. ¹¹ Blagoslovom pravednika grad se diže, a ustima opakih razara se. ¹² Nerazumnik prezire svoga blišnjega, dok čovjek uman šuti. ¹³ Tko s klevetom hodi, otkriva tajnu, a čovjek pouzdana duha čuva se. ¹⁴ Gdje vodstva nema, narod propada, jer spasenje je u mnogim savjetnicima. ¹⁵ Veoma zlo prolazi tko jamči za drugoga, a bez straha je tko mrzi na jamstvo. ¹⁶ Ljupka žena stječe slavu, a krepki muževi bogatstvo. ¹⁷ Dobrostitiv čovjek sam sebi dobro čini, a okrutnik muči vlastito tijelo. ¹⁸ Opak čovjek pribavlja isprazan dobitak, a tko sije pravdu, ima sigurnu nagradu. ¹⁹ Tko je čvrst u pravednosti, ide u život, a tko za zlom trči, na smrt mu je. ²⁰ Miski su Jahvi srcem opaki, a mili su mu životom savršeni. ²¹ Zaista, zao čovjek neće proći bez kazne, a rod će se pravednički izbaviti. ²² Zlatan je kolut na rilu svinjskom: žena lijepa, a bez razuma. ²³ Pravednička je želja

samo na sreću, a nada je opakih prolazna. ²⁴ Tko dijeli obilato, sve više ima, a tko škrtari, sve je siromašniji. ²⁵ Podašna duša nalazi okrepu, i tko napaja druge, sam će se napojiti. ²⁶ Tko ne da žita, kune ga narod, a blagoslov je nad glavom onoga koji ga prodaje. ²⁷ Tko traži dobro, nalazi milost, a tko za zlom ide, ono će ga snaći. ²⁸ Tko se uzda u bogatstvo, propada, a pravednici uspijevaju kao zeleno lišće. ²⁹ Tko vlastitu kuću zapusti, vjetar žanje, a luđak je sluga mudromu. ³⁰ Plod je pravednikov drvo života, i mudrac je tko predobiva žive duše. ³¹ Ako se pravedniku plaća na zemlji, još će se više opakomu i grešniku.

12

¹ Tko ljubi pouku, ljubi znanje, a tko mrzi ukor, lud je. ² Dobar dobiva milost od Jahve, a pod-mukao osudu. ³ Zloćom se čovjek ne utvrđuje, a korijen se pravedniku ne pomiče. ⁴ Kreposna je žena vijenac mužu svojemu, a sramotna mu je kao gnjilež u kostima. ⁵ Pravedničke su misli pravične, spletke opakih prijevarne. ⁶ Riječi opakih pogubne su zamke, a pravedne izbavljaju usta njihova. ⁷ Opaki se ruše i nema ih više, a kuća pravednika ostaje. ⁸ Čovjek se hvali po oštrini svoga razuma, a prezire se tko je opak srcem. ⁹ Bolje je biti malen i imati samo jednog slugu nego se hvastati a nemati ni kruha. ¹⁰ Pravednik pazi i na život svog živinčeta, dok je opakomu srce okrutno. ¹¹ Tko obrađuje svoju zemlju, sit je kruha, a tko trči za

ništavilom, nerazuman je. ¹² Čežnja je opakoga mreža od zala, a korijen pravednika daje ploda. ¹³ Opakomu je zamka grijeh njegovih usana, a pravednik se izbavlja od tjeskobe. ¹⁴ Od ploda svojih usta nasitit će se svatko obilno, a ono što je rukama učinio vratit će mu se. ¹⁵ Luđaku se čini pravim njegov put, a mudar čovjek sluša savjete. ¹⁶ Luđak odmah odaje svoj bijes, a pametan pokriva sramotu. ¹⁷ Tko govori istinu, otkriva što je pravo, a lažljiv svjedok prijevaru. ¹⁸ Nesmotren govori kao da mačem probada, a jezik je mudrih iscjeljenje. ¹⁹ Istinita usta traju dovijeka, a lažljiv jezik samo za čas. ²⁰ Prijevara je u srcu onih koji snuju zlo, a veselje u onih koji dijele miroljubive savjete. ²¹ Pravednika ne stiže nikakva nevolja, a opaki u zlu grcaju. ²² Mрске su Jahvi usne lažljive, a mili su mu koji zборе istinu. ²³ Promišljen čovjek prikriva svoje znanje, a srce bezumničko razglašuje svoju ludost. ²⁴ Marljiva ruka vlada, a nemar vodi u podložnost. ²⁵ Briga u srcu pritiskuje čovjeka, a blaga riječ veseli ga. ²⁶ Pravednik vodi svojeg prijatelja, a opake zavodi njihov put. ²⁷ Nemaran ne ulovi svoje lovine, a marljivost je čovjeku blago dragocjeno. ²⁸ Na stazi pravice stoji život i na njezinu putu nema smrti.

13

¹ Mudar sin sluša napatuk očev, a podsmjevač ne sluša ukora. ² Od ploda usta svojih uživa čovjek sreću, a srce je nevjernika puno nasilja. ³ Tko čuva usta svoja, čuva život svoj, a tko nesmotreno zbori, o glavu mu je. ⁴ Uzaludna je

žudnja lijenčine, a ispunit će se želja marljivih. ⁵ Pravednik mrzi na lažljivu riječ, a opaki goji mržnju i sramotu. ⁶ Pravda čuva pobožna, a opake grijeh obara. ⁷ Netko se gradi bogatim, a ništa nema, netko se gradi siromašnim, a ima veliko bogatstvo. ⁸ Otkup života bogatstvo je čovjeku; a siromah ne sluša opomene. ⁹ Svjetlost pravednička blistavo sjaja, a svjetiljka opakih gasi se. ¹⁰ Oholost rađa samo svađu, a mudrost je u onih koji primaju savjet. ¹¹ Naglo stečeno bogatstvo iščezava, a tko sabire pomalo, biva bogat. ¹² Predugo očekivanje ubija srce, a ispunjena želja drvo je života. ¹³ Tko riječ prezire, taj propada, a tko poštiva zapovijedi, plaću dobiva. ¹⁴ Pouka mudračeva izvor je životni, ona izbavlja od zamke smrti. ¹⁵ Uvid u dobro pribavlja milost, a put bezbožnika hrapav je. ¹⁶ Svatko pametan djeluje promišljeno, a bezumnik se hvališe svojom ludošću. ¹⁷ Zao glasnik zapada u zlo, a vjeran poslanik donosi spasenje. ¹⁸ Siromaštvo i sramota onomu tko odbija pouku, a tko ukor prima, doći će do časti. ¹⁹ Slatka je duši ispunjena želja, a bezumnicima je mrsko kloniti se oda zla. ²⁰ Družiti se s mudrima, i postat ćeš mudar, a tko se drži bezumnika, postaje opak. ²¹ Grešnika progoni zlo, a dobro je nagrada pravednima. ²² Valjan čovjek ostavlja baštinu unucima, a bogatstvo se grešnikovo čuva pravedniku. ²³ Izobilje je hrane na krčevini siromaškoj, a ima i tko propada s nepravde. ²⁴ Tko štedi šibu, mrzi na sina svog, a tko ga ljubi, na vrijeme ga opominje.

25 Pravednik ima jela do sitosti, a trbuh opakih poznaje oskudicu.

14

¹ Ženska mudrost sagradi kuću, a ludost je rukama razgrađuje. ² Tko živi s poštenjem, boji se Jahve, a tko ide stranputicom, prezire ga. ³ U luđakovim je ustima šiba za oholost njegovu, a mudre štite vlastite usne. ⁴ Gdje nema volova, prazne su jaslje, a obilna je žetva od snage bikove. ⁵ Istinit svjedok ne laže, a krivi svjedok širi laž. ⁶ Podsmjeverač traži mudrost i ne nalazi je, a razumni lako dolazi do znanja. ⁷ Idi od čovjeka bezumna jer nećeš upoznati usne što zbore znanje. ⁸ Mudrost je pametna čovjeka u tom što pazi na svoj put, a bezumnička ludost prijevara je. ⁹ Luđacima je grijeh šala, a milost je Božja s poštenima. ¹⁰ Srce poznaje svoj jad, i veselje njegovo ne može dijeliti nitko drugi. ¹¹ Dom opakih propast će, a šator će pravednika procvasti. ¹² Neki se put učini čovjeku prav, a na koncu vodi k smrti. ¹³ I u smijehu srce osjeća bol, a poslije veselja dolazi tuga. ¹⁴ Otpadnik se siti svojim prestupcima, a dobar čovjek svojim radom. ¹⁵ Glupan vjeruje svakoj riječi, a pametan pazi na korak svoj. ¹⁶ Mudar se boji i oda zla se uklanja, a bezuman se raspaljuje i bez straha je. ¹⁷ Nagao čovjek čini ludosti, a razborit ih podnosi. ¹⁸ Glupaci baštine ludost, a mudre ovjenčava znanje. ¹⁹ Zli padaju ničice pred dobrima i opaki pred vratima pravednikovim. ²⁰ I svom prijatelju mrzak je siromah, a bogataš ima

mного ljubitelja. ²¹ Griješi tko prezire bližnjega svoga, a blago onomu tko je milostiv ubogima. ²² Koji snuju zlo, ne hode li stranputicom, a zar nisu dobrota i vjernost s onima koji snuju dobro? ²³ U svakom trudu ima probitka, a pusto brbljanje samo je na siromaštvo. ²⁴ Mudrima je vijenac bogatstvo njihovo, a bezumnima kruna - njihova ludost. ²⁵ Istinit svjedok izbavlja duše, a tko laži širi, taj je varalica. ²⁶ U strahu je Gospodnjem veliko pouzdanje i njegovim je sinovima utočište. ²⁷ Strah Gospodnji izvor je života: on izbavlja od zamke smrti. ²⁸ Mnoštvo je naroda ponos kralju, a bez puka knez propada. ²⁹ Tko se teško srdi, velike je razboritosti, a nabusit duhom pokazuje ludost. ³⁰ Mirno je srce život tijelu, a ljubomor je gnjilež u kostima. ³¹ Tko tlači siromaha huli na stvoritelja, a časti ga tko je milostiv ubogomu. ³² Opaki propada zbog vlastite pakosti, a pravednik i u samoj smrti nalazi utočište. ³³ U razumnoj srcu mudrost počiva, a što je u bezumnome, to se i pokaže. ³⁴ Pravednost uzvisuje narod, a grijeh je sramota pucima. ³⁵ Kralju je mio razborit sluga, a na sramotna se srdi.

15

¹ Blag odgovor ublažava jarost, a riječ osorna uvećava srdžbu. ² Jezik mudrih ljudi proslavlja znanje, a usta bezumnih prosipaju ludost. ³ Oči su Jahvine na svakome mjestu i budno motre i zle i dobre. ⁴ Blaga je besjeda drvo života, a pakosna je rana duhu. ⁵ Luđak prezire pouku oca svog, a tko ukor prima, pametno čini. ⁶ U pravednikovoj

je kući mnogo blaga, a opaki zarađuje propast svoju. ⁷ Usne mudrih siju znanje, a srce je bezumnika nepostojano. ⁸ Žrtva opakog mrska je Jahvi, a mila mu je molitva pravednika. ⁹ Put opakih Jahvi je mrzak, a mio mu je onaj koji ide za pravicom. ¹⁰ Oštra kazna čeka onog tko ostavlja pravi put, a umrijet će tko mrzi ukor. ¹¹ I Šeol i Abaddon stoje pred Jahvom, a nekmoli srca sinova ljudskih. ¹² Podsmjever ne ljubi onog tko ga kori: on se ne druži s mudrima. ¹³ Veselo srce razvedrava lice, a bol u srcu tjeskoba je duhu. ¹⁴ Razumno srce traži znanje, a bezumnička se usta bave ludošću. ¹⁵ Svi su dani bijednikovi zli, a komu je srce sretno, na gozbi je bez prestanka. ¹⁶ Bolje je malo sa strahom Gospodnjim nego veliko blago i s njime nemir. ¹⁷ Bolji je obrok povrća gdje je ljubav nego od utovljena vola gdje je mržnja. ¹⁸ Gnjevljiv čovjek zameće svađu, a ustrpljiv utišava raspru. ¹⁹ Put je ljenivčev kao glogov trnjak, a utrta je staza pravednika. ²⁰ Mudar sin veseli oca, a bezumnik prezire majku svoju. ²¹ Ludost je veselje nerazumnomu, a razuman čovjek pravo hodi. ²² Ne uspijevaju nakane kad nema vijećanja, a ostvaruju se gdje je mnogo savjetnika. ²³ Čovjek se veseli odgovoru usta svojih, i riječ u pravo vrijeme - kako je ljupka! ²⁴ Razumnu čovjeku put života ide gore, da izmakne carstvu smrti koje je dolje. ²⁵ Jahve ruši kuću oholima, a postavlja među udovici. ²⁶ Mрске su Jahvi zle misli, a dobrostive riječi mile su mu. ²⁷ Tko se grabežu oda, razara svoj dom, a tko mrzi mito,

živjet će. ²⁸ Pravednikovo srce smišlja odgovor, a opakomu usta govore zlobom. ²⁹ Daleko je Jahve od opakih, a uslišava molitvu pravednih. ³⁰ Bistar pogled razveseli srce i radosna vijest oživi kosti. ³¹ Uho koje posluša spasonosan ukor prebiva među mudracima. ³² Tko odbaci pouku, prezire vlastitu dušu, a tko posluša ukor, stječe razboritost. ³³ Strah je Gospodnji škola mudrosti, jer pred slavom ide poniznost.

16

¹ Čovjek snuje u srcu, a od Jahve je što će jezik odgovoriti. ² Čovjeku se svi njegovi putovi čine čisti, a Jahve ispituje duhove. ³ Prepusti Jahvi svoja djela, i tvoje će se namisli ostvariti. ⁴ Jahve je sve stvorio u svoju svrhu, pa i opakoga za dan zli. ⁵ Mrzak je Jahvi svatko ohola duha: takav zaista ne ostaje bez kazne. ⁶ Ljubavlju se i vjernošću pomiruje krivnja, i strahom se Gospodnjim uklanja zlo. ⁷ Kad su Jahvi mili putovi čovječji, i neprijatelje njegove miri s njim. ⁸ Bolje je malo s pravednošću nego veliki dohoci s nepravdom. ⁹ Srce čovječje smišlja svoj put, ali Jahve upravlja korake njegove. ¹⁰ Proročanstvo je na usnama kraljevim: u osudi se njegova usta neće ogriješiti. ¹¹ Mjere i tezulje pripadaju Jahvi; njegovo su djelo i svi utezi. ¹² Msrko je kraljevima počinuti opačinu, jer se pravdom utvrđuje prijestolje. ¹³ Mile su kraljevima usne pravedne i oni ljube onog koji govori pravo. ¹⁴ Jarost je kraljeva vjesnik smrti ali je mudar čovjek ublaži. ¹⁵ U kraljevu je vedru licu život, i

njegova je milost kao oblak s kišom proljetnom. ¹⁶ Probitačnije je steći mudrost nego zlato, i stjecati razbor dragocjenije je nego srebro. ¹⁷ Životni je put pravednih: kloniti se zla, i tko pazi na svoj put, čuva život svoj. ¹⁸ Pred slomom ide oholost i pred padom uznositost. ¹⁹ Bolje je biti krotak s poniznima nego dijeliti plijen s oholima. ²⁰ Tko pazi na riječ, nalazi sreću, i tko se uzda u Jahvu, blago njemu. ²¹ Mudar srcem naziva se razumnim i prijazne usne uvećavaju znanje. ²² Izvor je životni razum onima koji ga imaju, a ludima je kazna njihova ludost. ²³ Mudračev duh urazumljuje usta njegova, na usnama mu znanje umnožava. ²⁴ Saće meda riječi su ljupke, slatke duši i lijek kostima. ²⁵ Neki se put čini čovjeku prav, a na kraju vodi k smrti. ²⁶ Radnikova glad radi za nj; jer ga tjeraju usta njegova. ²⁷ Bezočnik pripravlja samo zlo i na usnama mu je oganj plameni. ²⁸ Himben čovjek zameće svađu i klevetnik razdor među prijatelje. ²⁹ Nasilnik zavodi bližnjega svoga i navodi ga na rđav put. ³⁰ Tko očima namiguje, himbu smišlja, a tko usne stišće, već je smislio pakost. ³¹ Sijede su kose prekrasna kruna, nalaze se na putu pravednosti. ³² Tko se teško srdi, bolji je od junaka, i tko nad sobom vlada, bolji je od osvojitelja grada. ³³ U krilo plašta baca se kocka, ali je od Jahve svaka odluka.

17

¹ Bolji je zalogaj suha kruha s mirom nego sa svađom kuća puna žrtvene pečenke. ² Razuman

sluga vlada nad sinom sramotnim i s braćom će dijeliti baštinu. ³ Taljika je za srebro i peć za zlato, a srca iskušava Jahve sam. ⁴ Zločinac rado sluša usne prijevarne, i lažac spremno prisluškuje pogubnu jeziku. ⁵ Tko se ruga siromahu, podruguje se Stvoritelju njegovu, i tko se veseli nesreći, ne ostaje bez kazne. ⁶ Unuci su vijenac starcima, a sinovima ures oci njihovi. ⁷ Ne dolikuje budali uzvišena besjeda, a još manje odličniku usne lažljive. ⁸ Dar je čarobni kamen u očima onoga koji ga daje: kamo se god okrene, uspijeva. ⁹ Tko prikriva prijestup, traži ljubav, a tko glasinu širi, razgoni prijatelje. ¹⁰ Razumna se ukor jače doima nego bezumna stotina udaraca. ¹¹ Opak čovjek ide samo za zlom, ali se okrutan glasnik šalje na nj. ¹² Bolje je nabasati na medvjedicu kojoj ugrabiše mlade nego na bezumnika u njegovoj ludosti. ¹³ Tko dobro zlom uzvraća neće ukloniti nesreću od doma svojeg. ¹⁴ Zametnuti svađu isto je kao pustiti poplavu: stoga prije nego svađa izbije, udalji se! ¹⁵ Tko opravdava krivoga i tko osuđuje pravoga, obojica su mrski Jahvi. ¹⁶ Čemu novac u ruci bezumnomu? Da njime mudrost kupi, kad nema razbora! ¹⁷ Prijatelj ljubi u svako vrijeme, a u nevolji i bratom postaje. ¹⁸ Nerazuman čovjek daje ruku i jamči pred svojim bližnjim. ¹⁹ Grijeh ljubi tko ljubi svađu, i tko visoko diže svoja vrata, traži propast. ²⁰ Opak srcem ne nalazi sreće, i komu je jezik zao, zapada u nesreću. ²¹ Tko rodi bezumna, na tugu mu je; a nije veseo ni otac budale. ²² Veselo je srce izvrstan lijek, a neveseo

duh suši kosti. ²³ Opaki prima dar iz njedara da bi iskrivio putove pravici. ²⁴ Razuman ima mudrost pred sobom, a bezumniku su oči na kraj zemlje. ²⁵ Briga je ocu bezuman sin i žalost roditeljki svojoj. ²⁶ Ne valja kažnjavati pravednika, a nije pravo ni tući odličnike. ²⁷ Tko usteže svoje riječi, razumije mudrost, i razuman je čovjek mirna duha. ²⁸ I luđak se smatra mudrim kada šuti i razumnim kad susteže svoje usne.

18

¹ Vlastitoj požudi popušta onaj tko zastranjuje, i svađa se usprkos svakom razboru. ² Bezumnomu nije mio razum; stalo mu je dati srcu oduška. ³ Kad dolazi opočina, dolazi i prezir i bruka sa sramotom. ⁴ Duboke su vode riječi iz usta nečijih, izvor mudrosti bujica što se razlijeva. ⁵ Ne valja se obazirati na opaku osobu, da se pravedniku nanese nepravda na sudu. ⁶ Bezumnikove se usne upuštaju u svađu i njegova usta izazivlju udarce. ⁷ Bezumnomu su propast vlastita usta i usne su mu zamka životu. ⁸ Klevetnikove su riječi kao poslastice: spuštaju se u dno utrobe. ⁹ Tko je nemaran u svom poslu, brat je onomu koji rasipa. ¹⁰ Tvrda je kula ime Jahvino: njemu se pravednik utječe i nalazi utočišta. ¹¹ Bogatstvo je bogatašu njegova tvrđava i kao visok zid u mašti njegovoj. ¹² Pred slomom se oholi srce čovječje, a pred slavom ide poniznost. ¹³ Tko odgovara prije nego što sasluša, na ludost mu je i sramotu. ¹⁴ Kad je čovjek bolestan, njegov ga duh podiže, a ubijen

duh tko će podići? ¹⁵ Razumno srce stječe znanje i uho mudrih traži znanje. ¹⁶ Dar čovjeku otvara put i vodi ga pred velikaše. ¹⁷ Prvi je pravedan u svojoj parnici, a kad dođe njegov protivnik, opovrgne ga. ¹⁸ Ždrijeb poravna svađe, pa i među moćnicima odlučuje. ¹⁹ Uvrijeđen brat jači je od tvrda grada i svađe su kao prijevornice na tvrđavi. ²⁰ Svatko siti trbuh plodom usta svojih, nasićuje se rodom usana svojih. ²¹ Smrt i život u vlasti su jeziku, a tko ga miluje, jede od ploda njegova. ²² Tko je našao ženu, našao je sreću i stekao milost od Jahve. ²³ Ponizno moleći govori siromah, a grubo odgovara bogataš. ²⁴ Ima prijatelja koji vode u propast, a ima i prijatelja privrženijih od brata.

19

¹ Bolji je siromah koji živi u nedužnosti nego čovjek opakih usana i k tomu bezuman. ² Revnost bez razboritosti nije dobra, i tko brzo hoda, spotiče se. ³ Ludost čovjeku kvari život, a srce mu se ljuti na Jahvu! ⁴ Bogatstvo pribavlja mnoge prijatelje, a siromaha i njegov prijatelj ostavlja. ⁵ Lažljiv svjekok ne ostaje bez kazne, i tko širi laži, neće uteći. ⁶ Mnogi laskaju licu odličnikovu i svatko je prijatelj čovjeku darežljivu. ⁷ Na siromaha mrze sva braća njegova, još više se udaljuju od njega prijatelji njegovi: on hlepi za dobrim riječima, ali ih ne nalazi! ⁸ Tko stječe razboritost, ljubi sebe, a tko čuva razum, nalazi sreću. ⁹ Lažljiv svjedok ne ostaje bez kazne, i tko širi laži, propada.

¹⁰ Ne dolikuje bezumnomu živjeti raskošno, a još manje služi vlast nad knezovima. ¹¹ Um čovjeka usteže od srdžbe, a čast mu je oprostiti krivicu. ¹² Kraljev je gnjev kao rika lavlja, a njegova milost kao rosa bilju. ¹³ Nesreća je ocu svojem bezuman sin, i neprestano prokišnjavanje svađe su ženine. ¹⁴ Kuća se i bogatstvo baštine od otaca, a od Jahve je žena razumna. ¹⁵ Lijenost navlači čovjeku dubok san i nemarna duša gladije. ¹⁶ Tko se drži zapovijedi, čuva život svoj, a tko ne pazi putove svoje, umire. ¹⁷ Jahvi pozajma tko je siromahu milostiv, i on će mu platiti dobročinstvo. ¹⁸ Kažnjavaj sina svoga dok ima nade, ali ne idi za tim da ga ubiješ. ¹⁹ Tko je jarostan, plaća globu, i kad ga štediš, samo uvećavaš njegov gnjev. ²⁰ Slušaj savjet i primaj pouku, kako bi naposljetku postao mudar. ²¹ Mnogo je namisli u srcu čovječjem, ali što Jahve naumi, to i bude. ²² Dražest je čovjekova u dobroti njegovoj, i bolji je siromah od lažljivca. ²³ Strah Gospodnji daje život, i tko se njime ispuni, zlo ga ne pohodi. ²⁴ Lijenčina umaće ruku u zdjelu, ali je ustima svojim ne prinosi. ²⁵ Udari podsmjehivača, i lud se opameti; ukori razumnog, i shvatit će znanje. ²⁶ Sin je sramotan i pokvaren tko zlostavlja oca i odgoni majku. ²⁷ Prestani, sine moj, slušati naputke koji odvede od riječi spoznaje! ²⁸ Nevaljao se svjedok po-druguje pravdi i usta opakih gutaju nepravdu. ²⁹ Pripravljene su kazne podsmjevačima i udarci za leđa bezumnika.

20

¹ Vino je podsmjever, žestoko piće bukač, i tko se njima odaje neće steći mudrosti. ² Kraljev je gnjev kao rika lavlja: tko ga izaziva, griješi protiv sebe samog. ³ Čast je čovjeku ustegnuti se od raspre, a tko je bezuman počinje svađu. ⁴ Lijenčina u jesen ne ore: u doba žetve on traži, i ništa nema. ⁵ Savjet je u srcu čovječjem voda duboka i razuman će je čovjek iscrpiti. ⁶ Mnogi se naziva dobrim čovjekom, ali tko će naći vjerna čovjeka? ⁷ Pravednik hodi u bezazlenosti svojoj: blago sinovima njegovim poslije njega! ⁸ Kralj koji sjedi na stolici sudačkoj istražuje svako zlo svojim očima. ⁹ Tko može reći: "Očistih srce svoje, oprah se od grijeha svoga?" ¹⁰ Dvojaki utezi i dvojaka mjera mrski su Jahvi podjednako. ¹¹ I dijete se poznaje po onome što čini, je li čisto i pravedno djelo njegovo. ¹² I uho koje čuje i oko koje vidi, oboje je Jahve načinio. ¹³ Ne ljubi sna, da ne osiromašiš; otvori oči svoje i nasitit ćeš se kruha. ¹⁴ "Loše, loše", govori kupac, a kad ode, hvali se dobrom kupovinom. ¹⁵ Ima zlata i mnogih bisera, ali su mudre usne najdragocjeniji nakit. ¹⁶ Uzmi haljinu onomu tko je jamčio za drugoga; oplijeni njega umjesto tuđinca. ¹⁷ Sladak je čovjeku kruh prijevare, ali mu se usta poslije napune pijeskom. ¹⁸ Naumi se provode savjetom: zato dobro razmisli pa vodi boj! ¹⁹ Tko okolo kleveće, otkriva tajne: zato se ne miješaj s onim komu su usne uvijek otvorene. ²⁰ Tko kune oca svoga i majku svoju svjetiljka mu se gasi usred tmine. ²¹ Od početka brzo stečeno

imanje na koncu nije blagoslovljeno. ²² Nemoj govoriti: "Osvetit ću se za zlo"; čekaj Jahvu, i on će te spasiti. ²³ Mrski su Jahvi dvojaki utezi, i kriva mjera ne valja. ²⁴ Od Jahve su koraci čovječji, i kako da čovjek razumije svoj put? ²⁵ Zamka je čovjeku nesmotreno reći: "Ovo je sveto", a poslije promišljati što je zavjetovao. ²⁶ Mudar kralj umije izlučiti opake i stavlja ih pod točkove. ²⁷ Svjetiljka je Gospodnja duh čovječji: ona istražuje sve do dna utrobe. ²⁸ Dobrota i vjernost čuvaju kralja, jer dobrotom utvrđuje prijestol svoj. ²⁹ Ljepota je mladićima njihova snaga, a starcima je ures sijeda kosa. ³⁰ Krvave masnice očiste zlo i udarci pročiste odaje utrobe.

21

¹ Kraljevo je srce u ruci Jahve kao voda tekućica; vodi ga kuda god hoće. ² Svaki je put čovjeku pravedan u vlastitim očima, a Jahve ispituje srca. ³ Da se vrši pravda i čini pravo, draže je Jahvi nego žrtva. ⁴ Ponosite oči i oholo srce i svjetiljka opakih - to je grijeh. ⁵ Namisli marljivoga samo su na korist, a nagloga samo na siromaštvo. ⁶ Blago stečeno jezikom lažljivim nestalna je ispraznost onih koji traže smrt. ⁷ Opake će odnijeti nasilje njihovo jer ne žele činiti pravice. ⁸ Zapleten je put zločinca, a pravo je djelo čista čovjeka. ⁹ Bolje je živjeti pod rubom krova nego u zajedničkoj kući sa ženom svadljivom. ¹⁰ Duša opakoga želi zlo: u njega nema samilosti ni za bližnjega. ¹¹ Kad se podsmjehač kazni, neiskusani postaje mudar, a mudri

iz pouke crpe znanje. ¹² Na kuću opakoga pazi Svepravedni i opake strovaljuje u nesreću. ¹³ Tko zatvori uho svoje pred vikom siromaha, i sam će vikati, ali ga neće nitko uslišati. ¹⁴ Potajan dar utišava srdžbu, a poklon ispod ruke i žestoku jarost. ¹⁵ Sud pravičan radost je pravedniku a užas zločincima. ¹⁶ Čovjek koji skreće s puta razbora počivat će u zboru mrtvačkom. ¹⁷ Tko ljubi veselje, postaje siromah, i tko ljubi vino i mirisno ulje, ne obogati se. ¹⁸ Opak čovjek otkup je za pravednika, i bezbožnik stupa na mjesto pravednog. ¹⁹ Bolje je živjeti u pustinji nego sa ženom svadljivom i gnjevljivom. ²⁰ Krasno je blago i ulje u stanu mudroga, a bezuman ih čovjek rasipa. ²¹ Tko teži za pravdom i dobrohotnošću, nalazi život i čast. ²² Mudrac nadvladava i grad pun ratnika i krši silu u koju su se uzdali. ²³ Tko čuva usta i jezik svoj, čuva sebe od nevolje. ²⁴ Drzovitom i oholici ime je "podsmjever"; on sve radi s prekomjernom drskošću. ²⁵ Lijenčinu ubija želja njegova jer mu ruke bježe od posla. ²⁶ Opak po cio dan živo želi, a pravednik daje i ne škrtari. ²⁷ Mrska je žrtva opakih, osobito kad se požudno prinosi. ²⁸ Lažljiv svjedok propada, a čovjek koji sluša, opet će govoriti. ²⁹ Opaki pokazuju drsko lice, a poštenjak učvršćuje put svoj. ³⁰ Nema mudrosti i nema razuma i nema savjeta protiv Jahve. ³¹ Konj se oprema za dan boja, ali Jahve daje pobjedu.

22

¹ Dobro je ime bolje od velika bogatstva, i bolja je naklonost od srebra i zlata. ² Bogataš se i siromah sreću: obojicu ih Jahve stvori. ³ Pametan čovjek vidi zlo i skriva se, a glupaci idu bezbrižno i trpe kaznu. ⁴ Nagrada je poniznosti strah Gospodnji, bogatstvo, čast i život. ⁵ Trnje i zamke su na putu varalici: tko čuva život svoj, daleko je od oboga. ⁶ Upućuj dijete prema njegovu putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega. ⁷ Bogataš vlada nad siromasima, a dužnik je sluga vjerovniku. ⁸ Tko sije nepravdu, žanje nesreću, i šiba njegova gnjeva udarit će njega samog. ⁹ Milostivo se oko blagoslivlje, jer daje od svog kruha siromahu. ¹⁰ Otjeraj podsmjevača i prestat će svađe i nestat će nesloga i pogrda. ¹¹ Jahve ljubi čisto srce, i tko je ljubeznih usana, kralj mu je prijatelj. ¹² Pogled Jahvin čuva znanje, Jahve pomućuje riječi bezbožnika. ¹³ Lijenčina veli: "Lav je vani, nasred trga poginuo bih." ¹⁴ Duboka jama usta su preljubnice, i na koga se Jahve srdi, pada onamo. ¹⁵ Ludost prijanja uza srce djetinje: šiba pouke otklanja je od njega. ¹⁶ Tko tlači siromaha, taj mu koristi; tko daje bogatašu, samo mu šteti. ¹⁷ Riječi mudraca: Prigni uho svoje i čuj riječi moje i upravi svoje srce mojem znanju, ¹⁸ jer milina je ako ih čuvaš u nutrini svojoj, i kad ti budu sve spremne na usnama tvojim. ¹⁹ Da bi uzdanje tvoje bilo u Jahvi, upućujem danas i tebe. ²⁰ Napisah ti trideset što savjeta što pouka ²¹ da te poučim riječima istine, da uzmogneš

pouzdanim riječima odgovoriti onomu tko te zapita. ²² Nemoj pljačkati siromaha zato što je siromah i ne gazi ubogoga na sudu. ²³ Jer će Jahve parbiti parbu njihovu i otet će život onima koji ga njima otimlju. ²⁴ Ne druži se sa srditim i ne idi s čovjekom jedljivim ²⁵ da se ne bi privikao na staze njegove i namjestio zamku duši svojoj. ²⁶ Ne budi među onima koji daju ruku, koji jamče za dugove: ²⁷ ako nemaš čime nadoknaditi, zašto da ti oduzmu i postelju ispod tebe? ²⁸ Ne pomiči prastare međe koju su postavili oci tvoji. ²⁹ Jesi li vidio čovjeka vična poslu svom: takav ima pristup kraljevima i ne služi prostacima.

23

¹ Kad sjedneš blagovati s moćnikom. dobro pazi što je pred tobom; ² stavljaš nož sebi pod grlo ako si proždrljivac; ³ ne poželi slastica njegovih jer su jelo prijevarno. ⁴ Ne trudi se stjecati bogatstvo; okani se takve misli; ⁵ usmjeriš li oči prema njemu, njega već nema jer načini sebi krila kao orao i odleti u nebo. ⁶ Ne jedi jela zavidnikova, ne čezni za slasticama njegovim, ⁷ jer on je onakav kako u sebi misli: "Jedi i pij", veli ti, ali mu srce nije s tobom. ⁸ Zalogaj koji si pojeo izbljuvat ćeš, uzalud ćeš prosut' svoje ljupke riječi. ⁹ Pred bezumnikom nemoj govoriti jer prezire tvoje umne riječi. ¹⁰ Ne pomiči prastare međe i ne prodiri u polje siročadi, ¹¹ jer je moćan njihov osvetnik: branit će njihovo pravo protiv tebe. ¹² Obrati pouci srce svoje i uho svoje riječima mudrim. ¹³ Ne uskraćuj djetetu

opomene, jer, udariš li ga šibom, neće umrijeti: ¹⁴ biješ ga šibom, ali mu dušu iz Podzemlja izbavljaš. ¹⁵ Sine moj, kad ti je mudro srce, i ja se od srca veselim; ¹⁶ i kliče sva nutrina moja kad ti usne govore što je pravo. ¹⁷ Neka ti srce ne zavidi grešnicima, nego neka ti uvijek bude u strahu Gospodnjem, ¹⁸ jer imat ćeš budućnost i tvoja nada neće propasti. ¹⁹ Slušaj, sine moj, i mudar budi i ravnim putem vodi srce svoje. ²⁰ Ne druži se s vinopijama ni sa žderačima mesa, ²¹ jer pijanica i izjelica osiromaše i pospanac se oblači u krpe. ²² Slušaj svoga oca, svoga roditelja, i ne prezri majku kad ostari. ²³ Pribavi istinu i ne prodaji je, steci mudrost, pouku i razbor. ²⁴ Radovat će se otac pravednikov, i roditelj će se mudroga veseliti. ²⁵ Neka se veseli otac tvoj i majka tvoja, i neka se raduje roditeljka tvoja. ²⁶ Daj mi, sine moj, srce svoje, i neka oči tvoje raduju putovi moji. ²⁷ Jer bludnica je jama duboka i tuđinka tijesan zdenac. ²⁸ Ona i vreba u zasjedi kao lupež i uvećava broj bezbožnika među ljudima. ²⁹ Komu: ah? komu: jao? komu: svađe? komu: uzdasi? komu: rane nizašto? komu: zamućene oči? ³⁰ Onima što kasno sjede kod vina, koji su došli kušati vino začinjeno. ³¹ Ne gledaj na vino kad rujno iskri, kad se u čaši svjetlucavo prelijeva: pije se tako glatko, ³² a na kraju ujeda kao zmija i žaca kao guja ljutica. ³³ Oči će ti gledati tlapnje i srce govoriti ludosti. ³⁴ I bit će ti kao da ležiš na pučini morskoj ili kao da ležiš navrh jarbola. ³⁵ "Izbiše me, ali me ne zabolje; istukoše me, ali ne osjetih; kad se

otrijeznim, još ću tražiti.”

24

¹ Ne zavidi opakim ljudima niti želi da budeš s njima. ² Jer im srce smišlja nasilje i usne govore o nedjelu. ³ Mudročću se zida kuća i razborom utvrđuje, ⁴ i po znanju se pune klijeti svakim blagom dragocjenim i ljupkim. ⁵ Bolji je mudar od jakoga i čovjek razuman od silne ljudine. ⁶ Jer s promišljanjem se ide u boj i pobjeda je u mnoštvu savjetnika. ⁷ Previsoka je bezumnomu mudrost: zato na sudu ne otvara usta svojih! ⁸ Tko smišlja zlo zove se učitelj podmukli. ⁹ Ludost samo grijeh snuje, i po-drugljivac je mrzak ljudima. ¹⁰ Kloneš li u dan bijede, bijedna je tvoja snaga. ¹¹ Izbavi one koje vode u smrt; i spasavaj one koji posrćući idu na stratište. ¹² Ako kažeš: “Nismo za to znali”, ne razumije li onaj koji ispituje srca? I ne znade li onaj koji ti čuva dušu? I ne plaća li on svakomu po njegovim djelima? ¹³ Jedi med, sine moj, jer je dobar, i saće je slatko nepcu tvome. ¹⁴ Takva je, znaj, i mudrost tvojoj duši: ako je nađeš, našao si budućnost i nada tvoja neće propasti. ¹⁵ Ne postavljaaj, opaki, zasjede stanu pravednikovu, ne čini nasilja boravištu njegovu; ¹⁶ jer padne li pravednik i sedam puta, on ustaje, a opaki propadaju u nesreći. ¹⁷ Ne veseli se kad padne neprijatelj tvoj i ne kliči srcem kada on posrće, ¹⁸ da ne bi vidio Jahve i za zlo uzeo i obratio srdžbu svoju od njega. ¹⁹ Nemoj se srditi zbog zločinaca, nemoj zavidjeti opakima, ²⁰ jer zao čovjek nema budućnosti,

svjetiljka opakih gasi se. ²¹ Boj se Jahve, sine moj, i kralja: i ne buni se ni protiv jednoga ni protiv drugoga. ²² Jer iznenada provaljuje nesreća njihova i tko zna kad će doći propast njihova. ²³ I ovo je od mudraca: Ne valja biti pristran na sudu. ²⁴ Tko opakomu veli: “Pravedan si”, proklinju ga narodi i kunu puci; ²⁵ a oni koji ga ukore nalaze zadovoljstvo, i na njih dolazi blagoslov sreće. ²⁶ U usta ljubi tko odgovara pošteno. ²⁷ Svrši svoj posao vani i uredi svoje polje, potom i kuću svoju zidaj. ²⁸ Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga: zar ćeš varati usnama svojim? ²⁹ Ne reci: “Kako je on meni učinio, tako ću i ja njemu; platit ću tom čovjeku po djelu njegovu!” ³⁰ Prolazio sam mimo polje nekog lijenčine i mimo vinograd nekog luđaka, ³¹ i gle, sve bijaše zaraslo u koprive, i sve pokrio čkalj, i kamena ograda porušena. ³² Vidjeh to i pohranih u srcu, promotrih i uzeh pouku: ³³ “Još malo odspavaj, još malo odrijemaj, još malo podvij ruke za počinak, ³⁴ i doći će tvoje siromaštvo kao skitač i oskudica kao oružanik!”

25

¹ I ovo su mudre izreke Salomonove; sabrali ih ljudi Ezekije, kralja judejskog. ² Slava je Božja sakrivati stvar, a slava kraljevska istraživati je. ³ Neistražljivo je nebo u visinu, zemlja u dubinu i srce kraljevsko. ⁴ Ukloni trosku od srebra, i uspjeh će posao zlataru. ⁵ Ukloni opakoga ispred kralja, i utvrdit će se pravicom prijestol njegov. ⁶ Ne veličaj se pred kraljem i ne sjedaj na mjesto velikaško, ⁷ jer je bolje da ti se kaže: “Popni se

gore” nego da te ponize pred odličnikom. ⁸ Što su ti oči vidjele ne iznosi prebrzo na raspru; jer što ćeš učiniti na koncu kad te opovrgne bližnji tvoj? ⁹ Kad si u parbi s bližnjim svojim, ne otkrivaj tuđe tajne, ¹⁰ da te ne izgrdi tko čuje i da ti se kleveta ne vrati. ¹¹ Riječi kazane u pravo vrijeme zlatne su jabuke u srebrnim posudama. ¹² Mudrac koji kori uhu je poslušnu zlatan prsten i ogrlica od tanka zlata. ¹³ Vjeran je glasnik onomu tko ga šalje kao ledena studen u doba žetve: on krijepi dušu svoga gospodara. ¹⁴ Tko se diči lažljivim darom, on je kao oblak i vjetar bez kiše. ¹⁵ Strpljivošću se ublažava sudac, mek jezik i kosti lomi. ¹⁶ Kad naiđeš na med, jedi umjereno, kako se ne bi prejeo i pojedeno izbljuvao. ¹⁷ Rijetko zalazi u kuću bližnjega svoga, da te se ne zasiti i ne zamrzi na te. ¹⁸ Čovjek koji svjedoči lažno na bližnjega svoga on je kao bojni malj i mač i oštra strijela. ¹⁹ Uzdanje u bezbožnika na dan nevolje - krnjav je zub i noga klecava. ²⁰ Kao onaj koji skida haljinu u zimski dan ili ocat lije na ranu, takav je onaj tko pjeva pjesmu turobnu srcu. ²¹ Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga kruhom, i ako je žedan, napoji ga vodom. ²² Jer mu zgrćeš ugljevlje na glavu i Jahve će ti platiti. ²³ Sjeverni vjetar donosi dažd, a himben jezik srdito lice. ²⁴ Bolje je stanovati pod rubom krova nego u zajedničkoj kući sa ženom svadljivom. ²⁵ Kao studena voda žednu grlu, takva je dobra vijest iz zemlje daleke. ²⁶ Kao zatrpan izvor i vrelo zamućeno, takav je pravednik koji kleca pred

opakim. ²⁷ Jesti mnogo meda nije dobro niti tražiti pretjerane časti. ²⁸ Grad razvaljen i bez zidova - takav je čovjek koji nema vlasti nad sobom.

26

¹ Kao snijeg ljeti ili kiša o žetvi, tako pristaju počasti bezumnomu. ² Kao vrabac kad prhne i lastavica kad odleti, tako se i bezrazložna kletva ne ispunja. ³ Bič konju, uzda magarcu, a šiba leđima bezumnika. ⁴ Ne odgovaraj bezumniku po njegovoj ludosti, da mu i sam ne postaneš jednak. ⁵ Odgovori bezumniku po ludosti njegovoj, da se ne bi učinio sam sebi mudar. ⁶ Odsijeca noge sebi i gorčinu pije tko po bezumnom poruke šalje. ⁷ Klecava bedra u hromoga - mudra je izreka u ustima bezumničkim. ⁸ Kamen za pračku vezuje tko bezumnom iskazuje čast. ⁹ Trnovita grana u ruci pijanice: mudra izreka u ustima bezumnika. ¹⁰ Strijelac koji ranjava sve prolaznike: takav je onaj tko unajmljuje bezumnika. ¹¹ Bezumnik se vraća svojoj ludosti kao što se pas vraća na svoju bljuvotinu. ¹² Vidiš li čovjeka koji se sam sebi mudrim čini? Znaj, i od bezumnika ima više nade nego od njega! ¹³ Lijenčina veli: "Zvijer je na putu, i lav je na ulicama." ¹⁴ Kao što se vrata okreću na stožerima svojim, tako i lijenčina na postelji svojoj. ¹⁵ Lijenčina umače ruku u zdjelu, ali je ne može prinijeti ustima. ¹⁶ Lijenčina se čini sebi mudrijim od sedmorice koji umno odgovaraju. ¹⁷ Psa za uši hvata tko se, u prolazu, umiješa u raspru koja ga se ne tiče. ¹⁸ Kao bjesomučnik

koji baca zublje, strelice i sije smrt, ¹⁹ takav je čovjek koji vara bližnjega svoga i veli: "Samo se našalih." ²⁰ Kad nestane drva, oganj se gasi, i kad više nema klevetnika, prestaje svađa. ²¹ Ugljen je za žeravnicu i drvo za oganj, a svadljivac da raspaljuje svađu. ²² Klevetnikove su riječi kao slastice: spuštaju se u dno utrobe. ²³ Srebrna gleđa preko zemljana suđa: laskave usne i opako srce. ²⁴ Mrzitelj hini usnama svojim, a u sebi nosi prijevaru; ²⁵ ne vjeruj mu kad ljupkim glasom govori, jer u srcu mu je sedam grdila; ²⁶ ako himbom skriva mržnju, njegova će se opačina otkriti na zboru. ²⁷ Tko jamu kopa, sam u nju pada, i tko kamen valja, na njega se prevaljuje. ²⁸ Lažljiv jezik mrzi svoje žrtve, laskava usta propast spremaju.

27

¹ Ne hvali se danom sutrašnjim jer ne znaš što danas može donijeti. ² Neka te hvali drugi, a ne tvoja usta, tuđinac, a ne tvoje usne. ³ Težak je kamen i pijesak je težak, ali je od obojega teži bezumnikov bijes. ⁴ Jarost je okrutna i srdžba žestoka a tko će odoljeti ljubomoru? ⁵ Bolji je javni ukor nego lažna ljubav. ⁶ Čestiti su udarci prijateljevi, a lažni poljupci neprijateljevi. ⁷ Sito grlo prezire i med samotok, a gladnu je i sve gorko - slatko. ⁸ Kao ptica daleko od gnijezda svog, takav je čovjek daleko od svojeg zavičaja. ⁹ Kao što ulje i kad vesele srce, tako i slatkoća prijateljstva tješi dušu. ¹⁰ Ne ostavljaj prijatelja svoga ni prijatelja očeva i ne dolazi u

kuću bratovu kad si u nesreći; bolji je susjed blizu nego brat daleko. ¹¹ Budi mudar, sine moj, i obraduj mi srce da mogu odgovoriti onome koji me grdi. ¹² Pametan čovjek opazi zlo i skriva se, a glupaci idu bezbrižno i trpe kaznu. ¹³ Uzmi haljinu onomu tko je jamčio za drugoga i oplijeni ga mjesto tuđinca. ¹⁴ Tko pozdravlja svoga prijatelja naglas, a rano ujutro, prima mu se blagoslov za kletvu. ¹⁵ Streha što prokišnja za žestoke kiše i svadljiva žena - jedno su te isto. ¹⁶ Tko nju zaustavlja, zaustavlja vjetar i desnicom hvata ulje. ¹⁷ Željezo se željezom oštiri i čovjek oštiri jedan drugoga. ¹⁸ Tko čuva smokvu, jede od njena ploda, i tko čuva svoga gospodara, poštiva se. ¹⁹ Kao što se u vodi različito odražava lice od lica, tako i u srcu čovjek od čovjeka. ²⁰ Carstvo Smrti i Propast ne mogu se zasititi, tako ni oči čovječje. ²¹ Taljika je za srebro i peć za zlato, a čovjek se poznaje po ustima koja ga hvale. ²² Da bezumnika stučeš tučkom u stupi, ne bi ga ostavila ludost njegova. ²³ Brižno pazi na stoku svoju i srcem se brini o stadima, ²⁴ jer blago ne traje dugo; i baštini li se kruna od koljena do koljena? ²⁵ Kad trava nikne i zelen se pokaže i bilje se kupi planinsko, ²⁶ tad su ti janjci za odijelo i jarci za kupovinu polja; ²⁷ tad imaš izobilje kozjega mlijeka sebi za jelo, i za hranu kući svojoj i za prehranu sluškinjama svojim.

28

¹ Opaki bježe i kad ih nitko ne progoni, a pravednici su neustrašivi kao mladi lav. ² Kad

se u zemlji griješi, mnogi su joj knezovi, a s čovjekom razumnim i umnim uprava je postojana. ³ Čovjek opak koji tlači ubogoga - kiša je razorna poslije koje kruha nema. ⁴ Koji zapuštaju Zakon, veličaju opake, a koji se drže Zakona, protive im se. ⁵ Zli ljudi ne razumiju pravice, a koji traže Jahvu, razumiju sve. ⁶ Bolji je siromah koji živi bezazleno nego bogataš koji kroči krivim putem. ⁷ Tko se drži Zakona, razuman je sin, a tko se druži s izbjeglicama, sramoti oca svoga. ⁸ Tko umnožava bogatstvo svoje lihvom i pridom, skuplja ga onomu tko je milostiv ubogima. ⁹ Tko uklanja uho svoje da ne sluša Zakona, i molitva je njegova mrska. ¹⁰ Tko zavodi poštene na put zao, past će u jamu svoju, a poštene će baštiniti sreću. ¹¹ Bogat se čovjek čini sebi mudrim, ali će ga razuman siromah raskrinkati. ¹² Velika je slava kad se raduju pravednici, a kad se dižu opaki, ljudi se kriju. ¹³ Tko skriva svoje grijehe, nema sreće, a tko ih ispovijeda i odriče ih se, milost nalazi. ¹⁴ Blago čovjeku uvijek bojaznu, jer čovjek okorjela srca zapada u nesreću. ¹⁵ Lav koji riče i gladan medvjed: takav je opak vladalac siromašnu narodu. ¹⁶ Nerazuman knez čini mnoga nasilja, a koji mrzi lakomost, dugo živi. ¹⁷ Onaj koga tišti krvna krivica, do groba bježi: ne zaustavljajte ga. ¹⁸ Spasava se tko živi pravedno, tko se koleba između dva puta, propada na jednom od njih. ¹⁹ Tko obrađuje svoju zemlju, nasitit će se kruha, a tko trči za tlapnjama, nasitit će se siromaštva. ²⁰ Čestit čovjek stječe blagoslov, a tko hrli za

bogatstvom, ne ostaje bez kazne. ²¹ Ne valja biti pristran na sudu, jer i za zalogaj kruha čovjek čini zlo. ²² Pohlepnik hrli za bogatstvom, a ne zna da će ga stići oskudica. ²³ Tko kori čovjeka, nalazi poslije veću milost nego onaj koji laska jezikom. ²⁴ Tko pljačka oca svoga i majku svoju i veli: "Nije grijeh", drug je razbojniku. ²⁵ Lakomac zameće svađu, a tko se uzda u Jahvu, uspjat će. ²⁶ Bezuman je tko se uzda u svoje srce, a spasava se tko živi mudro. ²⁷ Tko daje siromahu, ne trpi oskudicu; a tko odvraća oči svoje, bit će proklet. ²⁸ Kad se dižu opaki, ljudi se kriju, a kad propadaju, tad se množe pravednici.

29

¹ Čovjek koji, po opomeni, ostaje tvrdoglav, u tren će se slomiti, i neće mu biti spasa. ² Narod se veseli kad se množe pravednici, a puk uzdiše kad zavlada opaki. ³ Čovjek koji ljubi mudrost, veseli oca svoga, a koji se druži s bludnicama, rasipa imetak. ⁴ Kralj pravicom održava državu, a ruši je čovjek koji nameće daće. ⁵ Čovjek koji laska bližnjemu svome razapinje mrežu stopama njegovim. ⁶ U grijehu je zamka zlu čovjeku, a pravednik likuje i veseli se. ⁷ Pravednik razumije pravo malenih, a opaki ne shvaća spoznaju. ⁸ Podsmjevači uzburanjuju grad, a mudri stišavaju srdžbu. ⁹ Kad se mudrac parbi s bezumnikom, il' se srdio, il' se smijao, svejednako mira nema. ¹⁰ Krvopije mrze poštenoga, a pravednici mu se za život brinu. ¹¹ Bezumnik izlijeva sav svoj gnjev, a mudrac susteže svoju srdžbu. ¹² Ako

vladalac posluša riječ lažljivu, sve mu sluge postaju opake. ¹³ Siromah se i gulikoža susreću: Jahve obojici prosvjetljuje oči. ¹⁴ Kralj koji sudi siromasima po istini ima prijesto čvrst do vijeka. ¹⁵ Šiba i ukor podaruju mudrost, a razuzdan mladić sramoti majku svoju. ¹⁶ Kad se množe opaki, množi se i grijeh, ali pravednici promatraju propast njihovu. ¹⁷ Ukori sina svoga, i zadovoljit će te i dati radost duši tvojoj. ¹⁸ Kad objave nema, narod se razuzda, a blago onome tko se drži Zakona! ¹⁹ Samim se riječima sluga ne popravlja, jer se ne pokorava iako umom shvaća. ²⁰ Jesi li vidio čovjeka brza na riječima? I bezumnik ima više nade nego on. ²¹ Tko mazi slugu svoga od djetinjstva bit će mu poslije neposlušan. ²² Gnjevljiv čovjek zameće svađu, a naprasit čovjek počini mnoge grijehe. ²³ Oholost ponizuje čovjeka, a ponizan duhom postiže časti. ²⁴ Tko s lupežom plijen dijeli, mrzi sebe samog: čuje proklinjanje i ništa ne otkriva. ²⁵ Strah čovjeku postavlja zamku, a tko se uzda u Jahvu, nalazi okrilje. ²⁶ Mnogi traže milost vladaočevu, ali Jahve dijeli pravdu svakome. ²⁷ Nepravednik je mrzak pravednicima, a pravednik je mrzak opakima.

30

¹ Riječi Agura, sina Jakeova, iz Mase; proćanstvo njegovo za Itiela, za Itiela i Ukala. ² Da, preglup sam da bih bio čovjek i nemam razbora čovječjeg. ³ Ne stekoh mudrosti i ne poznajem znanosti svetih! ⁴ Tko uzađe na nebo

i siđe? Tko uhvati vjetar u šake svoje? Tko sabra vode u plašt svoj? Tko postavi krajeve zemaljske? Kako se zove i kako mu se zove sin? Znaš li? ⁵ Svaka je Božja riječ prokušana, štiti onima koji se u nj uzdaju. ⁶ Ne dodaj ništa njegovim riječima, da te ne prekori i ne smatra lažljivim. ⁷ Za dvoje te molim, ne uskrati mi, dok ne umrem: ⁸ udalji od mene licemjernu i lažnu riječ; ne daj mi siromaštva ni bogatstva: hrani me kruhom mojim dostatnim; ⁹ inače bih, presitivši se, zatajio tebe i rekao: “Tko je Jahve?” Ili bih, osiromašivši, krao i oskvrnio ime Boga svojega. ¹⁰ Ne klevetaj slugu gospodaru njegovu, jer bi te mogao kleti i ti morao okajati. ¹¹ Ima izrod koji kune oca svoga i ne blagoslivlje majke svoje! ¹² Izrod koji za se misli da je čist, a od kala svojeg nije opran! ¹³ Izrod uznositih očiju koji visoko diže svoje trepavice! ¹⁴ Izrod komu su zubi mačevi i očnjaci noževi da proždiru nesretnike na zemlji i siromahe među ljudima! ¹⁵ Pijavica ima dvije kćeri: “Daj! Daj!” Postoje tri stvari nezasitne i četiri koje ne kažu: “Dosta!” ¹⁶ Carstvo smrti, jalova utroba, zemlja nikad gasna vode i vatra koja nikad ne kaže: “Dosta!” ¹⁷ Oko koje se ruga ocu i odriče posluš majci isključivat će potočni gavrani i izjesti mladi orlovi. ¹⁸ Troje mi je nedokučivo, a četvrto ne razumijem: ¹⁹ put orlov po nebu, put zmijin po stijeni, put lađin posred mora i put muškarčev djevojci. ²⁰ Takav je put preljubnice: najede se, obriše usta i veli: “Nisam sagriješila.” ²¹ Od troga se zemlja ljulja, a četvrtoga ne može

podnijeti: ²² od roba kad postane kralj i kad se prostak kruha nasiti, ²³ od puštenice kad se uda i sluškinje kad istisne svoju gospodaricu. ²⁴ Četvero je maleno na zemlji, ali mudrije od mudraca: ²⁵ mravi, nejak stvorovi, koji sebi ljeti spremaju hranu; ²⁶ jazavci, stvorovi bez moći, što u stijeni grade sebi stan; ²⁷ skakavci, koji nemaju kralja, a svi idu u poretku; ²⁸ gušter, što se rukama hvata, a prodire u kraljevske palače. ²⁹ Troje ima lijep korak, a četvero lijepo hodi: ³⁰ lav, junak među zvijerima, koji ni pred kim ne uzmiče; ³¹ pijetao što se odvažno šeće među kokošima; jarac koji vodi stado; i kralj sa svojom vojskom. ³² Ako si ludovao oholeći se ili to svjesno činio, stavi ruku na usta. ³³ Kad se mlijeko metĀe, izlazi maslac; kad se nos pritisne, poteče krv; kad se srdžba potisne, dobiva se spor.

31

¹ Riječ Lemuela, kralja Mase, kojima ga je učila majka njegova. ² Ne, sine moj! Ne, sine srca mog! Ne, sine zavjeta mojih! ³ Ne daj snage svoje ženama ni putova svojih zatiračima kraljeva. ⁴ Nije za kraljeve, Lemuele, ne pristaje kraljevima vino piti, ni glavarima piće opojno, ⁵ da u piću ne zaborave zakona i prevrnu pravo nevoljnicima. ⁶ Dajte žestoko piće onomu koji će propasti i vino čovjeku komu je gorčina u duši: ⁷ on će piti i zaboraviti svoju bijedu i neće se više sjećati svoje nevolje. ⁸ Otvaraj usta svoja za nijemoga i za pravo sviju nesretnika što propadaju. ⁹ Otvaraj usta svoja, sudi pravedno i

pribavi pravo siromahu i nevoljniku. ¹⁰ Tko će naći ženu vrsnu? Više vrijedi ona nego biserje. ¹¹ Muževljevo se srce uzda u nju i blagom neće oskudijevati. ¹² Ona mu čini dobro, a ne zlo, u sve dane vijeka svojeg. ¹³ Pribavlja vunu i lan i vješto radi rukama marnim. ¹⁴ Ona je kao lađa trgovačka: izdaleka donosi kruh svoj. ¹⁵ Još za noći ona ustaje, hrani svoje ukućane i određuje posao sluškinjama svojim. ¹⁶ Opazi li polje, kupi ga; plodom svojih ruku sadi vinograd. ¹⁷ Opasuje snagom bedra svoja i živo miče rukama. ¹⁸ Vidi kako joj posao napreduje: noću joj se ne gasi svjetiljka. ¹⁹ Rukama se maša preslice i prstima drži vreteno. ²⁰ Siromahu dlan svoj otvara, ruke pruža nevoljnicima. ²¹ Ne boji se snijega za svoje ukućane, jer sva čeljad ima po dvoje haljine. ²² Sama sebi šije pokrivače, odijeva se lanom i purpustom. ²³ Muž joj je slavan na Vratima, gdje sjedi sa starješinama zemaljskim. ²⁴ Platno tka i prodaje ga i pojase daje trgovcu. ²⁵ Odjevena je snagom i dostojanstvom, pa se smije danu budućem. ²⁶ Svoja usta mudro otvara i pobožan joj je nauk na jeziku. ²⁷ Na vladanje pazi ukućana i ne jede kruha besposlice. ²⁸ Sinovi njezini podižu se i sretnom je nazivaju, i muž njezin hvali je: ²⁹ “Mnoge su žene bile vrsne, ali ti ih sve nadmašuješ.” ³⁰ Lažna je ljupkost, tašta je ljepota: žena sa strahom Gospodnjim zaslužuje hvalu. ³¹ Plod joj dajte ruku njezinih i neka je na Vratima hvale djela njezina!

Sveta Biblija
The Holy Bible in the Croatian language, translated
by Ivan Šarić Sarajevo

Public Domain

Language: Hrvatski (Croatian)

2019-12-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 17 Dec 2019

814ebc92-1eb7-5ca7-a82b-7435e80342a7